

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

Zakład Pielęgniarstwa Specjalistycznego

Kierownik Prof. dr hab. Anna Jurczak

ul. Żołnierska 48, 71-210 Szczecin

tel. +48 91 48 00 910, fax +48 91 48 00 905, e-mail: pielspec@pum.edu.pl

Szczecin, 21.01.2022

RECENZJA

**Rozprawy doktorskiej mgr Krystyny Kuriata-Kowalskiej
pt. „Konsekwencje wypalenia zawodowego pielęgniarek i braku satysfakcji z pracy
wpływające na poziom racjonowania opieki”
napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Izabella Uchmanowicz**

Ocena wyboru tematu

Zespół wypalenia zawodowego jako zjawisko jest mocno skorelowane z brakiem satysfakcji z pracy i dotyczy głównie osób, które pracują w zawodach wymagających stosunkowo bliskiego kontaktu z drugim człowiekiem zwłaszcza kontaktu emocjonalnego. Liczne badania dowodzą, że wypalenie zawodowe występuje na większą skalę w grupie personelu medycznego i jest ono uznawane za zaburzenie wielowymiarowe, w którym istnieją zależności pomiędzy nieprawidłowościami w funkcjonowaniu psychospołecznym, czynnikami psychopatologicznymi oraz nieumiejętnym radzeniem sobie w sytuacjach stresowych. Innym obszarem poruszonym w pracy jest koncepcja utraty opieki pielęgniarskiej określana jako błąd pominięcia opracowana w 2006 roku przez amerykańską pielęgniarkę Beatrice J. Kalisch. Odnosi się ona do każdego aspektu wymaganej opieki nad pacjentem, która została pominięta w całości lub części. Niewystarczająca obsada personelu pielęgniarskiego z którym boryka się system ochrony zdrowia na całym świecie może prowadzić do racjonowania świadczeń. Stąd wybór tematu przez Doktorantkę uważam za trafny i niezwykle istotny dla zdrowia publicznego.

Ocena formalno - redakcyjna

Przedstawiona do recenzji praca ma typowy układ dla dysertacji doktorskiej, zawarta jest na 207 stronach komputeropisu, łącznie z załącznikami. Struktura pracy jest przejrzysta i logiczna, została zachowana właściwa proporcja poszczególnych jej części. Wstęp jest częścią pierwszą, przedstawia założenia teoretyczne poruszanej problematyki. Podstawy teoretyczne to trzy rozdziały obejmujące: Problematykę zespołu wypalenia zawodowego; Zespół wypalenia zawodowego w środowisku pielęgniarek oraz Racjonowanie opieki pielęgniarskiej. Kolejne części, to metodologia badań własnych, wyniki badań, dyskusja i wnioski. Praca zawiera również wykaz wykorzystanego piśmiennictwa, tabel, ilustracji, streszczenie w języku polskim i angielskim oraz załączniki zawierające wykorzystane w pracy narzędzia badawcze. Bibliografia obejmuje 197 pozycji dobranych do treści pracy w sposób prawidłowy— większość, to należy podkreślić, to pozycje anglojęzyczne, zamieszczonych zgodnie z kolejnością cytowania.

Edytorsko praca jest poprawna, czytelna, ilustrowana rysunkami i tabelami. Poszczególne części są koherentne i zgodne ze swoimi tytułami. Treść pracy zgodna jest z tytułem dysertacji.

Ocena merytoryczna

W teoretycznych podstawach pracy Doktorantka szczegółowo przedstawia problematykę zespołu wypalenia zawodowego prezentując mechanizm jego powstawania, czynniki ryzyka i przyczyny, objawy zespołu oraz działania profilaktyczne. W tej części opisuje wypalenie zawodowe w środowisku pielęgniarek charakteryzując zawód oraz pokazuje na silną zależność wypalenia zawodowego z brakiem satysfakcji z pracy. W podrozdziale Racjonowanie opieki pielęgniarskiej Doktorantka wskazuje na zmaganie się systemu ochrony zdrowia z globalnym brakiem personelu pielęgniarskiego ukazując przyczyny racjonowania opieki. Podsumowując tę część pracy stwierdzam, że jest ona napisana poprawnie i wskazuje na znajomość podjętej problematyki ze strony Doktorantki.

Konceptualizacja badań własnych i opis procedury badawczej stanowią kolejne rozdziały. W podrozdziale Cel i założenia pracy –brakuje jej założeń, podany jest tylko cel pracy, którym była analiza czynników wpływających na poziom wypalenia zawodowego i racjonowanie opieki pielęgniarskiej- nie do końca cel jest adekwatny do tematu pracy. W pracy brakuje również opracowanych problemów i hipotez badawczych – wymaga to uzupełnienia.

Na przeprowadzenie badań uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu (nr. KB-754/2018). Badania przeprowadzono w grupie 307 osób (pielęgniarki, pielęgniarze, położne), którzy wyrazili dobrowolną i świadomą zgodę na udział w badaniu.

W podrozdziale Metody badawcze zabrakło wskazania wykorzystanej metody badawczej. Pani Magister użyła cztery narzędzia badawcze, trzy standaryzowane: Skala Niejawnego Racjonowania Opieki Pielęgniarskiej (PRINCA); Minnesocki Kwestionariusz Satysfakcji (MSQ); Kwestionariusz Wypalenia Zawodowego (MBI) oraz jeden autorski: Ankieta danych socjometrycznych. Badania zostały przeprowadzone w Europejskim Centrum Kształcenia Podyplomowego (ECKP) we Wrocławiu. Poprawny dobór narzędzi, dostosowany do celu badania świadczy o dobrej znajomości tematyki badawczej przez Doktorantkę. Zebrany materiał badawczy z zastosowaniem odpowiednich metod statystycznych umożliwił opracowanie i interpretację danych co niewątpliwie przyczynia się zarówno pod względem poznawczym, jak i praktycznym dla rozwoju pielęgniarstwa.

Wyniki badań stanowią bardzo wartościową i obszerną część pracy. Obejmują one 109 stron komputeropisu i zaprezentowane są za pomocą 99 rysunków i 66 tabel. Konstrukcja tabel i rysunków jest poprawna a opis wyników badań jest zwięzły i czytelny. Wielość badanych parametrów i ich szczegółowa analiza przedstawia duży wkład pracy Doktorantki, co niewątpliwie, podwyższa wartość pracy. Uzyskane wyniki, a także ich szczegółowe opracowanie stanowią jej dużą wartość.

W dyskusji, zawartej na dwunastu stronach, Doktoranta przeprowadziła wnikliwą analizę i krytycznie omówiła wyniki badań własnych w odniesieniu do danych wynikających z zebranego piśmiennictwa, co jest bardzo istotne w ocenie prac naukowych. Dyskusja napisana jest poprawnie i porusza najbardziej istotne problemy. W opinii recenzenta rozdział ten świadczy o dojrzałości i naukowej Doktorantki. Po przeprowadzeniu szczegółowej analizy materiału wyciągnięte zostały 4 końcowe wnioski. Wniosek pierwszy wymaga całkowitej korekty pod względem merytorycznym, natomiast wniosek czwarty wymaga korekty stylistycznej.

Uwagi i sugestie

1. Brak w pracy postawionych problemów i hipotez badawczych mógł wpłynąć na brak korespondowania wniosków z celem badań.
2. Wniosek pierwszy wymaga całkowitej korekty pod względem merytorycznym.
3. Wniosek czwarty wymaga korekty stylistycznej.
4. Umieszczenie rozdziału „Podsumowanie wyników badań”, który w sposób czytelny i syntetyczny prezentowałby zbiór najistotniejszych wyników mógłby również ułatwić opracowanie wniosków.
5. Piśmiennictwo, należy to podkreślić w większości anglojęzyczne, należy jednak dopracować edytorsko.
6. Doktorantka nie uniknęła drobnych błędów literowych, interpunkcyjnych i stylistycznych.

Podsumowanie

Wszystkie wymienione wyżej uwagi nie wpływają na wartość naukową pracy, mają jedynie charakter drobnych wskazówek.

Przedstawiona rozprawa doktorska mgr Krystyny Kuriata-Kowalskiej, zatytułowana „Konsekwencje wypalenia zawodowego pielęgniarek i braku satysfakcji z pracy wpływające na poziom racjonalności opieki” stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i potwierdzenie bardzo dobrej znajomości wiedzy Doktorantki z nauk o zdrowiu. Wskazuje również, że warsztat badawczy Doktorantki był bardzo dobrze przygotowany do podjęcia badań naukowych dotyczących problematyki nauk o zdrowiu. Pani Magister w sposób rzetelny przeprowadziła badania i krytycznie je przeanalizowała.

Praca spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim, w pełni odpowiada warunkom określonym w art.13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. W związku z powyższym wnoszę do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o dopuszczenie Pani mgr Krystyny Kuriata-Kowalskiej, do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

prof. dr hab. Anna Jurczak

KIEROWNIK
Zakładu Pielęgniarstwa Specjalistycznego
prof. dr hab. n. zdr. Anna Jurczak